

**MOT forskjeller og fattigdom
FOR sosialisme og solidaritet**

**Rødts forslag til budsjett og
økonomiplan 2017-2020**

1. Innledning

Mangfold og forskjellighet er nødvendig og bra i ethvert fellesskap, også i et lokalsamfunn som Bergen. Det finnes likevel ulikheter og forskjeller som er uønskede og urettferdige. Økonomiske og sosiale forskjeller har enten stått på stedet hvil eller økt de siste tiårene – i verden, i Norge og i Bergen. Med økt økonomisk ulikhet og større klasseforskjeller blir samfunnet kaldere og hardere – solidariteten og fellesskapet svekkes. Høyresiden ser som oftest ikke på økende ulikhet som et problem. Derfor har vi en regjering som kutter i formueskatten for de aller rikeste samtidig som den struper kommuneøkonomien, til tross for at det er kommunene som har ansvar for økonomisk utjevning og universelle velferdsordninger.

Et vel så farlig svar på den økende ulikheten og nedbygging av velferdsstaten, er ytre høyres tendens til å peke ut enkelte grupper som syndebukker. Innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug har gjort sitt ytterste for å demonisere mennesker på flukt. Hun påstår at flyktninger er en trussel for den norske velferdsstaten: «Den globaliserte verden vi står overfor setter velferdssamfunnet vårt under press.» («Hvem er denne personen de snakker om?», *Sylvi Listhaugs blogg*, 22.11.2016) I virkeligheten har Norge hatt historisk lave ankomster av flyktninger det siste året («Korttenkt budsjettforslag», *NOAS*, 6.10.2016), selv om vi lever i en tid der svært mange er på flukt fra krig og katastrofer. Velferdssamfunnet er ikke under press pga. innvandring; velferdssamfunnet bygges ned som følge av privatiseringspolitikken Sylvi Listhaug og andre politikere arbeider for.

Bergen er intet unntak. I desember i år la kommunen frem en ny levekårsundersøkelse for Bergen som viste at de økonomiske og sosiale forskjellene fortsatt er like store som i 2011, da den forrige undersøkelsen ble lagt frem. Vi ser en stor avstand fra områdene som kommer best ut (Nattlandsfjellet, Bønnesskogen og Sandsli) til de som skårer dårligst (Loddefjord, Solheim nord og sør, Laksevåg og Slettebakken), på bakgrunn av indikatorer som inntekt, utdanning, helse og forventet levealder. Og disse forskjellene er urettferdige: Ingen har lyst til å vokse opp i så stor fattigdom at de ikke kan være med på de samme fritidsaktivitetene som andre barn. Ingen har lyst til at giftlokket over bydelen deres skal forverre helsen.

Sammen med folk må lokalpolitikere arbeide for å fjerne slike usosiale forskjeller. Vi må sørge for at pengene går til universelle velferdsordninger, slik at størrelsen på foreldrenes lommebok ikke begrenser barn og unges muligheter. Vi må dessuten ha offentlig infrastruktur, kultur og idrett i alle bydeler – ikke bare i de bydelene som allerede kommer godt ut i levekårsundersøkelsen. Politikere må sørge for en sosial boligpolitikk som et motstykke til det private boligmarkedet. Bare slik kan vi dempe de høye prisene og redusere boligkøene. Samtidig må den sosiale boligbyggingen være lur: Boliger må plasseres hensiktsmessig i alle bydeler og bygårder istedenfor å samle alle på en og samme plass.

Bergen må våge å ta radikale grep for å omfordele økonomien og planlegge byen av hensyn til folk flest fremfor private pengeaktører. Bergen må, i likhet med andre kommuner, også jobbe opp mot staten for å styrke kommuneøkonomien. Det er i kommunene vi kan gi innbyggerne sosiale og rettferdige velferdsordninger, og det er kommunene som vet hvor skoen trykker.

Helt konkret foreslår Rødt at vi tar følgende grep for å minske forskjeller og øke solidariteten i Bergen kommune:

1. Styrk Indre Laksevåg

I mange år har Indre Laksevåg blitt forsømt. Levekårsundersøkelsen som ble lagt frem i år viser at både Indre Laksevåg og områdene i umiddelbar nærhet kommer like dårlig ut som for fem år siden med tanke på inntektsfattigdom og helseutfordringer.

Det var en tragedie at byrådspartiene (H, Krf og Venstre) i 2007 solgte kommunehuset på Damsgård, og dermed la ned biblioteksfilialen i bydelen. Samtidig har skolene i bydelen forfalt. Damsgård og Holen skole er nå i ferd med å bygges om eller rehabiliteres fullstendig mens elevene busses avgårde til andre skoler. Det siste tilskuddet i forsømmelsen av Indre Laksevåg er at Ap, Krf og Venstre har lagt ned de to bassengene da bystyret vedtok Skolebruksplanen for 2016.

Rødt vil gjenopprette et levende og ikke-kommersielt bydelssentrum i Indre Laksevåg. Vi vil:

- Ekspropriere det gamle kommunehuset, som per dags dato står nesten ubrukt, og gjøre dette om til et bydelshus med bibliotek, fritidsklubb og museum over Laksevåg bydels stolte historie.
- Vi ønsker dessuten å rehabilitere eller bygge nye svømmebassenger i Indre Laksevåg; barn og unge fortjener skikkelige svømmefasiliteter i en bydel som ellers har lidd under dårlig og tilfeldig byplanlegging.

2. Kamp mot fattigdom

Ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå ble det mellom 2005 og 2013 1500 flere barn som vokste opp i fattigdom i Bergen, dvs. en økning i barnefattigdommen på 35 prosent.

Levekårsundersøkelsen fra i år viser også at den negative trenden er så å si uendret siden 2011. En annen indikator på den samme utviklingen ser vi når i overkant av hundre barn har mistet plassen sin i SFO, fordi foreldrene ikke har klart å betale for plassen.

Politikerne i Bergen har i de siste årene ført en svært usosial politikk overfor pengesvake grupper i befolkningen: kulturbudsjettet for barn og unge er kuttet i byrådspartiernes forslag til budsjett, barn kastes ut fra SFO ved utestående foreldrebetaling, husleiesatsene på de kommunale boligene er justert til markedspris, og regelen om at sosialhjelpsmottakere skal sitte igjen med minimum 80 prosent av minstepensjon (etter at utgifter til husleie og strøm er trukket fra) ble fjernet for flere år siden. Denne usosiale politikken har blitt gjennomført parallelt med en rå utvikling i boligmarkedet, der markedskreftene har fått herje fritt.

Her er noen av tiltakene Rødt ønsker for å gjennomføre for å få bukt med den økende fattigdommen i Bergen kommune:

- Innføring av gratis SFO, i første rekke i de områdene som kommer dårligst ut på levekårsundersøkelsen av 2016 med hensyn til barn i fattige familier.

- Nedjustering av husleien for de kommunale boligene, samt økt bostøtte til sosialhjelpsmottakere.
- Gjeninnføring av 80-prosentregelen.
- En mer progressiv eiendomsskatt: økt bunnfradrag og skatteprosent, samt mulighet til å søke om fritak i særskilte tilfeller: Å innføre en ordning der husstander som av økonomiske årsaker (høy boligverdi kombinert med lav inntekt) ikke kan betale eiendomsskatt, skal få hjelp.

2. Om Rødts budsjettopplegg – behov og deltakelse er overordnet

Rødts utgangspunkt er at virkeligheten ikke skal tilpasses budsjettene, men at budsjettene skal tilpasses virkeligheten. Det betyr at kommunens budsjetter må bygges på konkrete undersøkelser av behovene i kommunen. Dagens parlamentariske toppstyrte system er ikke forenlig med et budsjettssystem bygget på behovsprioriteringer.

Derfor vil Rødt innføre deltakende budsjettering, dvs. at de som berøres av budsjettene selv aktivt deltar i utformingen av dem og i de prioriteringene som ligger i budsjettene. Sentralt i en slik reform vil være at de budsjettene som berører beboerne i de ulike bydelene, blir utformet og i stor grad avgjort på bydelsnivå.

Det vil være en naturlig konsekvens av en satsing på deltakende budsjettering at store deler av kommunens budsjett fordeles til bydelsstyrer, som ledd i en helt ny bydelsreform, der direktevalgte bydelsstyrer gis stor myndighet til å ta beslutninger som gjelder egen bydel.

Disse bydelsstyrene vil også være viktige for å gi innspill til bystyret både om saker av betydning for bydelen og for bydelsovergrepene. For å få bydelsstyrer som kan fungere mer oversiktlig og hensiktsmessig for innbyggerne, vil vi gjenopprette bydelsstyrene med valgkretser tilsvarende ungdomsskolekretsene i Bergen.

I dette budsjettforslaget har vi i noen grad begynt å legge til rette for en slik bydelsreform, men først og fremst er det snakk om å gi klarsignal til å sette i gang prosessen.

Budsjettprosessen i Bergen er lagt opp slik at det reelt sett ikke er mulig å få noen realitetsbehandling av annet enn helhetlige budsjettpakker som omfatter hele kommunebudsjettet. I år var budsjettprosessen justert noe på komiténivå, men det viste seg raskt at det fortsatt ikke er mulig å komme ut av blokkbehandlingen der alt i praksis blir avgjort gjennom byrådets budsjettinnstilling m/tillegg.

Det vi inviteres til i dag, er å fremme budsjettforslag som ikke har noen som helst praktisk betydning, der vi skal vise hvordan vi vil bruke kunstig knappe rammer, fastsatt av folk som selv sitter oppå en av verdens aller største pengesekker, og så skal vi vise hvilke viktige oppgaver vi vil foreslå å forsømme eller å kutte i, for å vise at vi er de flinkeste til å innrette oss etter de kunstig knappe rammene.

Rødt i Bergen fremmer i stedet et budsjettforslag der vi har prøvd å vise litt av hva det vil si å ta viktige behov på alvor. Hvis stortingsflertallet vil, er det fullt mulig å gi kommunene rammer som avspeiler den faktiske økonomiske situasjonen i Norge. Det ville være rimelig å ta utgangspunkt i at de aller rikeste fortsatt øker sin rikdom, og at forskjellene også i Norge er blitt stadig større. Vi bygger vårt budsjettforslag på en forutsetning om at Bergen kommune

får beholde en større del av det som folk i Bergen betaler i skatt. Vi legger til grunn at kommunene får beholde 15,3 prosent i stedet for 12,8 av de 25 prosent skatt som Stortinget vil at vi skal betale av alminnelig inntekt. Dette kan Stortinget vedta under sin revisjon av statsbudsjettet i mai-juni 2017 – og Rødt mener at Bergen kommune skal arbeide for å få gjennomført en slik endring.

3. Budsjettforslag fordelt på byrådsavdelinger

3.1 Byrådsavdeling Helse og omsorg

Barnevern

Barnevern i alt	kr	70.000.000
Styrking av barneverntjenester for å foreta god saksbehandling innen 3 månedersfristen	kr	20.000.000
Opprettelse av mindre, kommunale institusjoner	kr	20.000.000
Satsing tverretattlig/tverrfaglig samarbeid	kr	15.000.000
Familieveiledning	kr	15.000.000

Det er stadig tydeligere at det er nødvendig med en generell styrking av det kommunale barnevernet. Rødt legger inn 20 millioner kr. ekstra for generell styrking av bemanningen av barnevernet slik at det kan foreta kvalitativt god saksbehandling innen den 3-månedersfristen som er satt for undersøkelse. Rødt ønsker også å bygge flere mindre barnevernsinstitusjoner i kommunal regi, slik at barn og ungdom med ulike behov i større grad får tilpasset barnevernsomsorg. Dersom enslige, mindreårige asylsøkere skal bli ivaretatt på forsvarlig måte, stiller det krav om betydelig økt innsats fra barnevernets side.

Useriøse, private selskap på profittjakt må bort fra markedet. Rødt sier nei til barn på anbud.

Rødt ser det som nødvendig å få til bedre tverretattlig og tverrfaglig samarbeid i sosial-, helse-, skole- og politietat i saker som er relatert til barnevernet. Dette vil kreve både kursing og kompetansefremmende samlinger hvor de ulike etatene møtes. Det er meget god samfunnsøkonomi å satse på dette.

Barnevernet har i løpet av de siste årene hatt en kraftig økning i antall meldte saker. Hjelpetrengende barnevernsbarn står i kø, og for omkring en femtedel av sakene sprennes tre-månedersfristen for gjennomføring av undersøkelser. Det tar for lang tid før barna får den hjelpen de trenger. Det er for få saksbehandlere i bydelenes barnevernstjenester. Ikke nok med at de ofte jobber med tunge saker, men de er i tillegg underbemannet. Rødt ønsker å styrke det kommunale barnevernet, og ansette flere saksbehandlere. Det må også avsettes mer midler til etterutdanning av barnevernsarbeidere.

Behovet for innsats er større enn det barnevernet i Bergen klarer å håndtere på tilfredsstillende måte. Hvert år rapporteres det om at barnevernet på grunn av veksten i antall saker «ikke er i stand til å innfri alle lovpålagte tidsfrister og oppgaver knyttet til arbeid med undersøkelser, tiltaksplasser, samt oppfølging og tilsyn med barn i fosterhjem». Dette er svært alvorlig, og vi må minne om at det er på denne sektoren at det med jevne mellomrom kommer hjerteskjærende rapporter om mennesker som er blitt grovt forsømt noen år tilbake i tid. Dagens budsjettpress er lite betryggende når det gjelder å sikre at vi ikke om noen år får like hjerteskjærende eksempler på barn som er blitt forsømt og har fått sitt liv ødelagt fordi barnevernet ikke har vært i stand til å ivareta sine oppgaver på en god måte.

Sentrene som gir familieveiledning, trenger også å styrkes. Også der må familier som trenger bistand, vente i månedsvis for å få hjelp. Det er for de det gjelder en håpløs situasjon, og ikke er det gunstig for samfunnet heller. Rødt foreslår derfor å ansette flere familieveiledere.

Merknader fra Rødt til budsjettforslag for Barnevern:

- Barnevernet tilføres nødvendige ressurser for at man skal kunne gjennomføre kvalitativt god saksbehandling i alle saker innenfor den fastsatte tremånedersfristen.

Pleie og omsorg (tjenesteområdene 03A-03D)

Pleie og omsorg i alt	kr	239.800.000
Reversere reduksjon utmålingsnormer hjemmetjenesten	kr	10.000.000
Trygghetsalarmer, ekstrabevilgning	kr	2 000 000
Engasjere en person til å finne egnede tomter/prosjekter sykehjem	kr	800.000
Sekstimersdag iverksettes i deler av hjemmetjenesten	kr	10.000.000
Reduksjon egenandeler/egenbetaling materiell mv i hjemmetjenestene	kr	20.000.000
Aktivitør ved alle sykehjem	kr	8.000.000
Styrke hjemmetjenestene med aktivitører	kr	4.000.000
Færre og kjente hjemmesykepleiere til de pleietrengende	kr	20.000.000
Styrke bemanningen ved sykehjemmene	kr	20.000.000
Tiltak for å styrke arbeidet med ernæringskvalitet	kr	2.000.000
Flere dagsentre for hjemmeboende eldre	kr	5.000.000
Styrket aktivitetstilbud til funksjonshemmede	kr	3.000.000
Styrket praktisk hjelp og bistand	kr	10.000.000
Styrke hjemmesykepleien	kr	5.000.000
Reversere kutt i tildelt tid for BPA	kr	10.000.000
Styrke velferdstiltak og mulighet til vanlig livsførelse for funksjonshemmede	kr	10.000.000
Likeverdige muligheter til ferie for utviklingshemmede og pårørende	kr	10.000.000
Styrket bemanning PU-bofellesskap	kr	20.000.000
Fjerne kutt i vedtaksomfang for utviklingshemmede	kr	25 000 000
Styrking av øvrig tilbud til utviklingshemmede	kr	10.000.000
Få opp tempoet i planlegging/drift av PU-boliger	kr	15.000.000
Styrket innsats psykisk helse	kr	20.000.000

Bergen trenger flere sykehjemsplasser, styrket bemanning av eksisterende sykehjemsplasser (inkl. styrket legetjeneste), og en styrking – ikke svekkelse – av aktiviseringstilbudet for sykehjemsboere. De beløpene vi har avsatt, er nettobeløp der det er tatt hensyn til besparelse ved redusert vikarbruk

Rødt er helt uenig i at en riktig dimensjonering av hjemmetjenestene i Bergen oppnås ved å sammenligne med andre kommuners ressursbruk, f.eks. i form av reduksjon i normtider, slik det har skjedd nå. Hele tilnærmingen med stoppeklokker er feil, og det er de hjelpetrengendes behov, ikke andre kommuners ressursbruk, som skal være retningsgivende. Det må tas et oppgjør med det gamle byrådets tiltak for å bygge *ned* hjemmesykepleien, når det er et raskt voksende behov for å bygge den *opp*, bl.a. med tanke på en kommende betydelig økning i antall gamle. Også overfor hjemmeboende er det behov for aktiviseringstiltak, for å gi dem et bedre liv og for å gjøre dem i stand til å klare seg lengre uten å måtte ha institusjonsplass.

Det må gjøres mer attraktivt å arbeide med oppgaver rettet mot eldre og særlig omsorgstrequende. Dette er et område som egner seg godt for innføring av 6-timersdag. Det bør gjeninnføres innenfor hjemmehjelpstjenesten og innføres trinnvis innenfor andre deler av dette tjenesteområdet. Egenbetaling innenfor hjemmetjenestene må vekk, enten det dreier seg om egenandeler eller det gjelder pålegg om å kjøpe og betale nødvendig materiell som f.eks. sårplaster selv.

Kommunen er skyldig i løftebrudd i et helt utrolig omfang overfor mennesker med funksjonsnedsettelse og deres pårørende. Foreslått kutt i vedtaksomfang for utviklingshemmede kan ikke aksepteres, tvert imot må denne sektoren styrkes. Boliger må etableres i et tempo som kan fjerne den skammelige køen.

Merknader fra Rødt til budsjettforslag for Pleie og omsorg:

- Bystyret opphever sitt vedtak av [24.06.2015](#) i sak 162-15 om tilslutning til nedjustering av utmålingsnormer i hjemmebaserte tjenester, og de endringene som ble iverksatt 1. desember 2015 trekkes tilbake. Bystyret vil understreke at dimensjonering av hjemmetjenestenes ytelser skal bygge på og begrunnes med de faktiske behovene hos de hjelpetrequende, ikke på sammenlikninger med andre kommuners normer.
- Sykehjemmene styrkes med aktivitørstillinger slik at alle sykehjem har et fullt ut tilfredsstillende aktiviseringstilbud til sine beboere
- Hjemmetjenesten styrkes med aktivitørstillinger slik at alle sykehjem har et fullt ut tilfredsstillende aktiviseringstilbud til sine beboere
- Det startes et prøveprosjekt med 6-timersdag på et av kommunens sykehjem.
- Bystyret skal i løpet av 2017 få en særskilt sak om bemanningen på sykehjemmene i Bergen, med sikte på å få en fullt ut tilfredsstillende bemanningssituasjon både hva angår kapasitet og kompetanse.
- Bruk av private tilbydere innenfor hjemmehjelpstjenesten skal avvikles snarest mulig
- I løpet av våren 2017 framlegges særskilt sak om hvordan tempoet skal kunne økes kraftig når det gjelder PU-boliger.

Helsetjeneste (tjenesteområde 05A)

Helsetjeneste i alt	kr	33.000.000
Skolehelsetjenesten	kr	22.000.000
Øvrig helsetjeneste mot ungdom styrkes	kr	5.000.000
Amalie Skrams Hus, Fontenehuset, Aurora	kr	5.000.000

Rødt mener at kommunen må øke antall årsverk i skolehelsetjenesten i samsvar med anbefalingene fra Helsedirektoratet. Fortsatt er det dessverre slik at Bergen kommune ikke tilfredsstillter Helsedirektoratets anbefalinger

De særskilte helsestasjonene rettet mot ungdom må styrkes, som et svært viktig tiltak innenfor forebyggende helsearbeid.

Merknader fra Rødt til budsjettforslag for Helsetjenester:

- Kommunen bør øke antall årsverk i skolehelsetjenesten i samsvar med anbefalingene fra Helsedirektoratet.
- Kommunen bør satse på psykisk helse i grunnskolen, og derfor styrke skolehelsetjenesten med flere psykologstillinger.
- Det tas sikte på at Helsesenteret for papirløse overtas av Bergen kommune i løpet av 2017. Kommunens lange erfaring med forebyggende, behandlende og rehabiliterende helsearbeid vil da komme Helsesenterets virksomhet til gode. Helsesenteret sparer samfunnet for betydelige beløp bl.a. ved at sykdom oppdages før den når en alvorlig og akutt fase. Det er viktig at Helsesenterets arbeid sikres ressursmessig og styrkes ytterligere.

3.2 Byrådsavdeling Barnehage, skole, SFO og idrett

Rødt mener at en annen verden er nødvendig og mulig: En verden der bruk av ressurser og utslippsmuligheter er bærekraftig på hundre og tusen års sikt. Enhver som har mot til å se virkeligheten i øynene, forstår at vi allerede er på overtid med å få gjennomført omfattende endringer i hvordan vi innretter samfunnet og levesettet vårt. En slik omfattende endring kan bare lykkes med et mye mer aktivt folkestyre enn noe samfunn hittil har sett – et samfunn der folk aktivt bryr seg og utfolder seg i produksjon, kultur, mellommenneskelig omsorg og ledelse av samfunnet på ulike nivåer – kort sagt i alle sider av samfunnet.

Dette er en enorm utfordring, og for at samfunnet skal kunne lykkes med denne utfordringen, må barna våre få de aller beste mulighetene for en allsidig og skapende utvikling, både i teori og praksis. Hvordan skal vi i Bergen klare å legge samfunnet om fra den dominerende innretningen mot fossilbaserte sektorer som olje og gass, og i stedet rette inn kompetanse og kapasitet mot framtidsrettet, bærekraftig næringsvirksomhet? Den oppgaven vil barna våre være en avgjørende kraft for å løse. Drift av barnehager og skoler er i virkeligheten den aller viktigste og mest framtidrettede investeringen som kan tenkes, og den er ekstremt lønnsom. Rødt i Bergen vil at dette skal avspeiles i budsjettet til Bergen kommune og krever at staten bidrar med det økonomiske fundamentet som er nødvendig for å klare det.

I Rødts budsjettforslag vises dette med innføring av bemanningsnorm i barnehagene, økning i pedagogiske stillinger i skolene, satsing på at alle barnehagene og skolene skal ha

førsteklasses lokaler, og at de ansatte skal kunne bruke kreftene sine på barna – ikke på ørkesløs rapportering og byråkrati.

Barn, unge og voksnes fritid er verdifull både for den enkelte og for større og mindre fellesskap – for den lokale fotballklubben så vel som samfunnet som helhet – selv om denne verdien verken kan eller bør måles. For Rødt er det viktig at det tilrettelegges for at barn, unge og voksne kan få utfolde seg på egne premisser etter barnehage, skole, jobb eller andre meningsfulle aktiviteter. Derfor må kommunen tilrettelegge for arealer og bygg til idrettsutøvelser, samt støtte til idrettslag og annen frivillig aktivitet. For Rødt er det også et poeng at barns fritid verdsettes, og ikke underlegges andre læringsmål eller presentasjonskrav. Derfor er Rødt mot at barn og unge skal gjøre lekser på fritiden, at SFO skal bli en forlengelse av skolen og mot heldagsskolen som konsept for øvrig.

Barnehage

Barnehage i alt	kr	353.850.000
Reduksjon i barnehagebetaling – på vei mot gratis barnehage	kr	100.000.000
Innføring av bemanningsnorm	kr.	12.700.000
Økt grunnressurs	kr	110.000.000
PPT Førskole	kr	15.000.000
Spesialtiltak for førskolebarn	kr	15.000.000
To-språklig assistanse	kr	6.000.000
Driftskonsekvenser flere barnehageplasser	kr	25.000.000
Kommunal vikarbank	kr	15.000.000
Kutt i administrasjon, rapportering og byråkrati	kr	-7.500.000
Økt vedlikeholdsbudsjett (drift)	kr	50.000.000
Gratis mat i barnehagene	kr	6.650.000
Ansatte til smørelusj	kr	6.000.000

Rødt mener at barnehageplass er en grunnleggende rettighet som burde vært gratis for alle, på samme måten som grunnskolen er det. Det andre grunnleggende prinsippet som bør være styrende i barnehagepolitikken er at kommunen skal kunne gi full barnehagedekning, og da, i likhet til grunnskolen, operere med et nærbarnehageprinsipp.

Drift

Barnehagene får i dag for lite i driftsstøtte. Dette fører til at flere stillinger blir holdt igjen for å dekke penger til utstyr o.l. Dette er dårlig barnehagestyring, som fører til et dårlig arbeidsmiljø med høyt sykefravær, som til sist også vil gå ut over barnas hverdag. Derfor forutsetter Rødt i vårt budsjett at vi bruker mer penger på drift, slik at man kan oppfylle en forsvarlig norm for antall ansatte per barn med maksimalt tre små barn og seks store barn per voksen.

Rødt legger opp til en kommunal vikarbank i vårt alternative budsjett, siden vi mener dette er en mer forutsigbar måte å sikre nok voksne i barnehagen fra dag til dag. Vi er dessuten mot at private vikarbyråer skal tjene penger på andres sykefravær.

Rødt mener at unødvendig mye av tiden til de ansatte går med til kartlegging og rapportering, eksempelvis gjennom verktøy TRAS. Dette mener vi har lite for seg. Det belaster i realiteten driftsbudsjettet og går ut over de primære oppgavene til de ansatte.

Investering

En vesentlig forutsetning for en gratis nærbarnehage er kommunal styring av barnehage-sektoren. I dag er 70 prosent av barnehagene i Bergen private. Kommunen står derfor overfor en stor utfordring, dersom barnehage skal være et velferdstilbud – og ikke butikk. Derfor er vi avhengig av en kommunalisering av barnehagene, og av at kommunen er barnehageutbyggeren, ikke private aktører. Vi har dessuten satt av en pott i investeringsbudsjettet på 100 millioner kroner til å kjøpe opp private barnehager i fremtiden, for å stoppe private aktører som Adolfsen-brødrene og andre som vil gjøre barnehage til butikk.

En konsekvens av å drive barnehager som en velferdsordning må være at hensyn til såkalt effektivitet ikke skal være styrende. Det er hensynet til barna og de ansatte som skal være avgjørende for fremtidige investeringer. Derfor er Rødt mot monsterbarnehager, slik tidligere byråder har lagt opp til, med noen investeringer som forutsetter barnehager som skal ta imot opp til 150 barn.

I tillegg er reduksjonen i areal per barn fortsatt styrende, og har gått fra direktoratets anbefaling om 5,3 kvm til 5,0 kvm. Slik pyntes det på kommunens dekningsgrad. Samtidig passer dette med den «effektive» måten å drive barnehager på. Rødt er for en barnehageutbygging med flere små, heller enn få store, barnehager, og med større areal per barn.

Kommunen har de siste årene praktisert en uærlig barnehageutbygging, der det har blitt vanlig å bygge ut ved å gjøre de midlertidige brakkebarnehagene til permanente barnehager. Dette innebærer en uryddig behandlingsprosess. I tillegg er det en kortsiktig og dårlig løsning for barn og ansatte, som ikke får et skikkelig bygg å være i. Rødt forutsetter derfor i vårt budsjett at investeringer i barnehager ikke skal gjøres gjennom å opprette flere midlertidige brakkebarnehager, men snarere bygge nye nærbarnehager av forsvarlig størrelse. Vi viser til investeringsbudsjettet vårt.

Merknader fremmet under Rødts budsjettforslag for Barnehager:

- Barnehageansatte er ikke pliktige til å gjennomføre språkkartlegging (TRAS) på alle barnehagebarn. Eventuell frigjort kapasitet som følge av dette, skal brukes til annet pedagogisk arbeid med barna..
- Arealnorm for barnehager heves til 5,3 kvm per barn.
- Det innføres bemanningsnorm fra 2017 med maksimalt 3 små eller 6 store barn per ansatt i barnehagene. Normen skal også gjelde for de private barnehagene.
- Eventuelle pålegg om smørelunsj i barnehagene må kompenseres for med økt bemanning.
- Byrådet bes om å fremlegge en plan for hvordan andelen private barnehager skal reduseres vesentlig.
- Det innføres en kommunal norm på 9 timers åpningstid i barnehagene.

Skole og SFO

Skole i alt	kr	578.919.000
Økt grunnressurs, inkl. kommunal vikarbank	kr	200.000.000
Økt ressurs PPT grunnskole	kr	30.000.000
PPT for voksne og ungdom	kr	4.000.000
Særskilt voksenopplæring	kr	24.000.000
Administrasjonsutgifter overføres til tjenesteområde 16	kr	-40.000.000
Økt vedlikehold (drift)	kr	80.000.000
Gratis SFO	kr	210.919.000
Styrking av vaktmesterfunksjonen ved skolene	kr	5.000.000
Gratis varmt måltid innføres fra og med høsten 2016	kr	65.000.000

Rødt ønsker en skole for læring og utvikling for barn og ungdom. Da må skolen være en plass der lærere blir respektert som yrkesgruppe, i den forstand at de får tid og økonomiske midler til å utføre den viktige jobben de gjør hver eneste dag.

Rødt ønsker at skolen skal være gratis og bidra til like muligheter for alle. Derfor legger vi opp til gratis skolemat for elevene i bergensskolen. Vi budsjetterer dessuten med at SFO skal være en gratis ordning – til tross for at dette er en forholdsvis stor utgiftspost. SFO er ikke det samme som skolehverdagen, men det er likevel et velferdsgode som alle bør ha mulighet til å benytte seg av, uavhengig av størrelsen på foreldrenes lommebok. I dag mister i overkant av hundre barn, kanskje flere, plassen sin i SFO på grunn av foreldrenes dårlige økonomi. Dette vil Rødt ha en slutt på.

Rødt vil arbeide for å gjennomføre forsøk med leksefri skole. Vi har lagt opp til den nødvendige budsjettdekning i vårt budsjettforslag.

Drift

Rødt ønsker å øke lærertettheten per barn i grunnskolen, slik at det ikke er klasser eller grupper på mer enn 18 elever per lærer i 1.-4. trinn, 20 elever per lærer i 5.-7. trinn, og 22 elever per lærer i 8.-10. trinn. Det er dessuten et dels udekket behov for spesialundervisning i bergensskolen. Rødt mener at det må ansettes flere spesialpedagoger for å imøtekomme dette behovet fremfor sandpåstrøingstiltak som «Tidlig innsats».

På samme måte som for barnehagesektoren ønsker Rødt en kommunal vikarbank for skolen.

Det har skjedd en positiv utvikling hva angår vaktmestertjenesten på skolene. Rødt mener at det fortsatt trengs en styrking av vaktmestertjenesten, og vi legger inn budsjettmidler til dette.

Investering

I løpet av de siste årene har den ene sjokkerende tilstandsrapporten etter den andre kommet på bordet. Det er meget store utfordringer knyttet til skolebyggene. Det er snakk om et stort vedlikeholdsetterslep som dels vil kreve økte vedlikeholdsbudsjetter, dels dreier det seg om store rehabiliteringsoppgaver, og dels dreier det seg om at nye bygg er nødvendig. Rødt mener at dette er kommunens oppgaver. Når vi mener at skolen er en offentlig oppgave, så gjelder det ikke bare skoledriften, men også byggene. Kommunens forsømmelser i tidligere år betyr ikke at kommunen ikke kan ivareta dette ansvaret, men det krever en politisk vilje til å

gjøre det. Rødt er mot alle OPS-prosjekter. Vi mener at skolebyggene både skal bygges og drives kommunalt, og at det må prioriteres og avsettes nok midler til dette i budsjettet.

Merknader fremmet under Rødts budsjettforslag for Skole og SFO:

- Lærertettheten må opp igjen slik at skolehverdagen for den enkelte lærer og elev blir bedre. Det må være nok lærere, og den enkelte lærer må ha tid og rammer som gjør at undervisningen og det sosialpedagogiske arbeidet kan gjennomføres på best mulig måte. Som første skritt må ressurser til undervisningsstillinger faktisk bli brukt til det. Da må skolens driftsbudsjett gi full dekning av de tiltak og oppgaver som skolene skal utføre, slik at det blir slutt på behovet for å ta midler fra undervisningsstillinger til andre tiltak og oppgaver.
- Lønnshåndtering i Agresso er blitt flyttet fra kommunen sentralt til den enkelte skole. Denne tids- og ressurskrevende oppgaven går på bekostning av tilgjengelige undervisningsressurser. Dette må medføre at skolen får tilført ekstra ressurser som er store nok til å utføre denne administrative oppgaven.
- Den økonomiske tildelingsmodellen må ta høyde for at skolene i løpet av året kan få utvidet sine økonomiske rammer slik at hver enkelt skole alltid har ressurser og muligheter til å kunne ta i mot og følge opp elever med særskilte behov. Den økonomiske tildelingsmodellen må endres slik at skolene alltid er rustet til denne viktige oppgaven.
- Dagens ledelsesmodell i skolen har medført en økning i antall årsverk brukt til ledelse, kanskje så mye som 50 årsverk. Det må gis ekstra budsjettmessig dekning slik administrative tiltak ikke går på bekostning av undervisningsressursene.
- Tid anvendt til administrative oppgaver skal rapporteres i KOSTRA som Administrasjon, ikke som Barnehage, Grunnskole, Pleie og omsorg osv.
- Alle elever på barnetrinnet skal ha minimum 20 timers svømmeundervisning.
- Det utredes muligheten for gratis, varmt måltid i grunnskolen.
- Ordningen med leksefri skole utvides til minst seks barne- og ungdomskoler fra høsten 2016.
- Bergen kommune skal etterstrebe Opplæringslovens anbefaling om maksimal skolestørrelse på 450 elever.
- Det innføres norm i Bergen kommune for hvor mange elever det kan være per lærer i undervisningstiden (1.-4. trinn: maksimalt 18 elever per lærer, 5.-7. trinn: maksimalt 20 elever per lærer, 8.-10. trinn: maksimalt 22 elever per lærer).
- Det stilles krav til leverandører av læringsplattformer i den offentlige skolen, slik at det blir utviklet systemer som «snakker med hverandre», for å unngå dobbeltarbeid.

- SFO skal opprettholdes som en frivillig ordning, der det tilrettelegges for barns fritid, lek og frie utfoldelse.
- Barn av foreldre med utestående betaling kastes ikke ut av SFO.
- Det legges frem en egen sak om bemanningsnorm i SFO

Idrett

Idrett i alt	kr	20.950.000
Basistilskudd – tilskudd til barne-, ungdoms- og breddeidrett	kr	300.000
Tilskudd særskilte grupper	Kr	150.000
Drift svømmeanlegg, skolebassenger m.m.	kr	10.000.000
Økt ramme til drift, tilsyn og vedlikehold idrettsanlegg m.m.	kr	15.000.000
Tilskudd til varme i svømmebasseng	kr.	500.000
Utendørs skatepark	kr.	2.000.000
Tilbaketrekning av støtte til sykkel-VM	kr	- 7.000.000

Rødt er svært bekymret over at ADO Arena er blitt til på en måte som ser ut til å ramme tilbudet av offentlige svømme- og badeanlegg som er økonomisk og geografisk lett tilgjengelig for folk med dårlig økonomi. Det opereres med kolossale prisøkninger i forhold til hva folk var vant til fra sentralbadet. En rekke skolebassenger er blitt stengt de senere årene, sist som følge av den vedtatte Skolebruksplanen. Svømmeferdighetene blir stadig dårligere og ligger for mange langt under det som må anses for å være et nødvendig nivå. Rødt plusser på 30 millioner kroner for å bøte på dette, både for å opprettholde den eksisterende bassengstrukturen (ikke legge ned Damsgård, Holen, Storetveit og Landåshallen) og for å utvide åpningstidene til Nordnes sjøbad. Vi legger disse midlene inn på drift, men i realiteten vil nok en del kunne føres over investeringsregnskapet.

Rødt er dessuten motstander av at Bergen kommune skal bruke mange millioner kroner på å arrangere sykkel-VM. Disse utgiftene er ikke beregnet på utbygging av sykkelveier og infrastruktur, men på å arrangere sykkelfest. Vi vil heller styrke breddeidretten, og har lagt inn 300 000 ekstra i basistilskuddet, ettersom flere organisasjoner kan søke om støtte enn før.

Merknader fremmet under Rødts budsjettforslag for Idrett:

- Svømmeanleggene Landåshallen, Storetveit, Damsgård og Holen opprettholdes og rehabiliteres.
- Det tas sikte på at Nordnes sjøbads åpningstider utvides til å gjelde hele året, bl.a. fordi sjøbadet har det eneste anlegget uten klorvann.
- Varme i flere kommunale basseng med målsetting om baby- og terapivømming i flere av bydelsbassenger.
- På bakgrunn av at Bergenshallen skal rives, må behovet for isflater og klatreanlegg sikres.

3.3 Byrådsavdeling Klima, kultur og næring

Klima

Klima i alt	kr 78.750.000
Målestasjoner for luftkvalitet	kr 2.750.000
Etablering av flere landstrømstasjoner	kr 16.000.000
Økte midler til å realisere kommunens klimaplan	kr. 20.000.000
Sekkebevilgning til miljøtiltak i samferdselssektoren	kr 40.000.000

Det foreligger en rekke viktige forslag for å iverksette tiltak som kan redusere luftforurensingen i Bergen, og tiltak som kan redusere andre miljø- og helseskader som skriver seg fra samferdsel. I tillegg til tiltak som flere landstrømstasjoner i havnen, foreslår Rødt en pott til fordeling på miljøtiltak i samferdselssektoren, etter nærmere debatt i bystyret, i tillegg til at vi vil ha flere midler til å iverksette kommunens klimaplan. Vi vil også ha flere målestasjoner for luftkvalitet, slik at overvåkingen på dette området kan bli mer pålitelig.

Kultur

Kultur i alt	kr 160.275.000
Kulturtilskudd	kr 111.375.000
Generell justering pris og lønnsvekst	kr 9.300.000
Sekkepost til fordeling bydelsvis (inkl. midler til ungdomsklubber)	kr 20.000.000
Sekkepost til fordeling (scenekunst, musikk, litteratur m.m.)	kr 62.000.000
Tilskudd kulturbygg og øvrig kulturaktivitet	kr 20.000.000
Arrangementstøtte Skrivekunstakademiet	kr 75.000
Bergen offentlige bibliotek	kr 22.900.000
Formidlingstiltak	kr 1.250.000
Gjenåpning av bydelsfilialer (inkl. Indre Laksevåg)	kr 6.500.000
Rammeøkning BoB	kr 4.250.000
Økning av mediebudsjettet	kr 2.500.000
Utvidede åpningstider i bydelsfilialene	kr 8.400.000
Museer	kr 6.000.000
Generell justering pris og lønnsvekst	kr 5.000.000
Midler til å realisere kulturhus i det gamle kretsfengselet	kr 1.000.000
Bergen kulturskole	kr 20.000.000
Redusert foreldrebetaling og økt tilbud	kr 20.000.000

Rødt ønsker å opprettholde og utvikle en variert kunst- og kulturscene i Bergen kommune. I noen tilfeller innebærer dette at kommunen selv eier og driver kulturtjenesten, slik som bibliotekene eller kulturskolen. I andre tilfeller dreier det seg om å tilrettelegge for og støtte selvstendige initiativer, og sørge for at disse får beholde sin kunstneriske frihet ved å gi tilstrekkelig økonomisk støtte og sikre gode nok lokaler til de som trenger det.

Rødt er bekymret for at den kommunale grunnstøtten til kultur for barn og unge er kuttet i byrådets budsjett. Vi ønsker å styrke dette ved å gi mer til kulturskolene.

I vårt budsjett legger vi dessuten opp til en særlig satsning på bydelsbibliotekene, med gjenopprettelse av bydelsfilialer og utvidede åpningstider. Bergen kommune har en av Nord-Europas dårligste biblioteksdekninger, med 47 000 innbyggere per filial. Særlig Indre Laksevåg har blitt forsømt i så måte.

Næring

Næring	kr	20.000.000
Stimulere til næringsvirksomhet som kan være pådrivere for fossilfri framtid	kr	20.000.000

3.4 Byrådsavdeling sosial, bolig og inkludering

Sosiale tjenester

Sosiale tjenester i alt	kr	176.000.000
Gjeninnføre 80-prosent-regelen	kr	15.000.000
Sosialhjelpssatsene opp på SIFO-nivå, netto virkning	kr	70.000.000
Styrke bostøtteordningen	kr	20 000 000
Indeksregulere tilskudd til diverse organisasjoner	kr	5 000 000
Særskilte tiltak for fattige barnefamilier	kr	10 000 000
Aktivitetstilbud for barn og unge i utsatte bydeler	kr	10.000.000
Ekstra til gjennomføring av ruspolitisk handlingsplan, inkl. MO-senter i Bergen sentrum	kr	40.000.000
Styrke Utekontakten	kr	4.000.000
Tiltak for å bekjempe vold mot kvinner	kr	2.000.000

Rødt vil heve sosialhjelpssatsene opp til SIFO-nivå og gjeninnføre 80-prosentregelen. Det er viktig å styrke bostøtteordningen, som i virkeligheten er blitt svekket gjennom flere år, bl.a. på grunn av omlegging av uføretrygd/-pensjon. Det må selvsagt bli slutt på at de fattige er de eneste som blir fratatt kontantstøtten. Det må ikke forekomme at behov avskjæres under henvisning til at det kan dekkes av barnetrygden.

Rødt vil også prioritere en kraftig styrking av det forebyggende sosiale arbeidet overfor unge mennesker. Mange frivillige organisasjoner gjør en viktig og verdifull innsats, og vi mener at de kommunale tilskuddene må indeksreguleres, slik at de opprettholder sin kjøpekraft.

Den ruspolitiske handlings- og strategiplanen krever en helt annen satsing enn det som ligger i byrådets budsjett. Staten må også komme inn med betydelige øremerkede tilskudd her. Rødt er innstilt på også å ta de budsjettmessige konsekvensene av den vedtatte planen, og legger opprettelse av et MO-senter i det sentrale Bergen inn i våre tall. Det er også nødvendig å styrke Utekontakten, som gjør en særdeles viktig innsats. Vi viser ellers til et separat forslag om rask gjennomføring av den tiltaksplanen som bystyret behandlet 26. mars 2012 etter forslag fra en bredt sammensatt arbeidsgruppe. Det vises også til særskilt fremmet forslag om henvendelse til sentrale myndigheter om nødvendig satsing på boliger.

Vold mot kvinner er i følge FN og WHO verdens største helseproblem. Undersøkelser viser at kjønnsbasert vold øker i omfang i Norge. Rødt vil derfor øke bevilgningene til Krise-senteret i Bergen.

Merknad fra Rødt til punktet Sosiale tjenester:

- 80-prosentregelen gjeninnføres.
- De tilskuddene som ikke er økt fra 2016, indeksreguleres slik at de opprettholdes på reelt samme nivå.

Bolig og inkludering

Bolig og inkludering i alt	kr	81.300.000
Støtte Leieboerforeningen	kr	300.000
Innsats særlig rettet mot bostedsløse	kr	20.000.000
Styrking av mottaksapparat flyktninger	kr	20.000.000
Statlig dekning av styrket mottaksapparat	kr	- 20.000.000
Særskilt tilskudd til å ta inn vedlikeholdsetterslep utleieboliger	kr	30.000.000
Særlig innsats for tilrettelegging for studentboliger mm	kr	1.000.000
Gjennomgå kommunale husleier, nedjustering Trinn I	Kr	30.000.000

Vedlikeholdsetterslepet på kommunale utleieboliger må fjernes, og Rødt vil ha dette vekk i løpet av 3 år. Vi forutsetter at belastning for kapitalavkastning i stedet brukes til vedlikehold. Det er viktig med økt innsats for å få slutt på den utstrakte bruken av hospits for bostedsløse, og vi legger inn 20 millioner kroner til økt innsats på dette feltet. Dette må gjøres på en måte som ikke innebærer en samtidig forverring av boforholdene for dem som ellers bor i de kommunale utleieboligene.

Kommunen må styrke sin innsats vesentlig når det gjelder tilrettelegging for studentboliger, både fordi det i seg selv er et viktig formål, og fordi det vil bety en viktig avlastning for utleiemarkedet generelt.

Leieboerforeningen må støttes slik at den kan ivareta leieboeres interesser i stadig hardere marked.

I dagens situasjon er det selvsagt nødvendig å styrke mottaksapparatet for flyktninger vesentlig. Det må forventes statlig dekning av dette, men vi markerer posten.

Merknad fra Rødt til punktet Boliger og inkludering:

Særlig statlig innsats for å bidra til å løse boligproblemet for dem som kvalifiserer for kommunale boliger i Bergen.

Bystyret viser til Hordaland Politidistrikts omfattende utredning av 22.02.2011 med tittelen «Nygårdsparken, ingen muligheter for «kvikkfiks». Forslagene i denne utredningen lå til grunn for de tiltakene som ble tilrådd i rapporten «Status og tilråding, Nygårdsparkprosjektet» av 13.02.2012 fra en bredt sammensatt, tverretattlig samarbeidsgruppe. Rapporten fikk enstemmig oppslutning fra bystyret gjennom behandlingen av sak 82-12 «Tiltak for å redusere åpne russcener» 26.03.2012.

Erfaringene har vist at iverksettingen har støtt på store problemer fordi et helt sentralt element i denne satsingen har sviktet: Sikringen av at man skulle kunne framskaffe stabile og trygge boliger som et grunnleggende element i et framtidig velordnet liv. De som tas inn i ordninger med sikte på å kunne løse sine rusproblemer og få en akseptabel sosial situasjon, må i dag i

stor utstrekning henvises til å vente på bolig i lengre tid. Dette skader mulighetene til suksess i vesentlig grad.

Bergen kommune er ikke i stand til å løse boligutfordringene fullt ut i det tempoet som er sterkt ønskelig. Bystyret i Bergen mener at dette er en utfordring av nasjonal betydning. Det vil være viktig å få en statlig satsing som kan gjøre det mulig å løse denne utfordringen i det nødvendige tempo.

Bystyret ber derfor byrådet om å ta kontakt med statlige myndigheter for å fremme forslag om en slik særskilt, målrettet satsing, med sikte på at det skal kunne tas opp ved revideringen av statsbudsjettet i mai-juni 2016.

3.5 Byrådsavdeling Byutvikling

Samferdsel

Samferdsel i alt	kr	38.000.000
Økning i innsats vedlikehold, bl.a. økt standard vinterveghold	kr	25.000.000
Styrking av driftsmidler til gang- og sykkelveier	kr	3.000.000
Gjeninnføring av gratisbussen i sentrum	kr	10.000.000

Med Bergens elendige forhold for syklister er det nødvendig med en omfattende satsing. Vi plusser på både i driftsbudsjett og i investeringsbudsjett, bl.a. for å komme litt nærmere et sammenhengende sykkelvegnett.

Rødt ønsker også å gjeninnføre den såkalte gratisbussen, som både er fremtidsrettet med tanke på planen om å realisere et bilfritt sentrum, og samtidig er et sosialt tiltak for sentrumsbeboere.

Rødt foreslår videre å øke standarden på vintervegholdet på de kommunale veiene og styrke innsatsen på vegvedlikehold.

3.6 Brannvern

Brannvesen i alt	kr	6.250.000
Rammeøkning for økt beredskap og sikkerhet	kr	6.250.000

Rødt foreslår å styrke beredskapen mot branner og ulykker med til sammen 6,25 millioner kroner.

3.7 Administrasjon og fellesposter

Administrasjon

Administrasjon i alt	kr	-280.000.000
Byparlamentarismen avskaffes, byrådets politiske rådgivere sies opp	kr	-50.000.000
Bestiller-utfører-modellen avskaffes. Kostbar anbudsutsetting stoppes	kr	-150.000.000
Reduksjon i bruk av konsulenter, internfakturering OPS og annet unødvendig byråkrati	kr	-60.000.000
Styrket kontrollinnsats hos Kemneren, nettoeffekt	kr	-20.000.000
Opprette bydelsstyrer svarende til skolekretsene for ungdomsskolene i Bergen i 2017	kr	0

Rødt foreslår å avskaffe byparlamentarismen, si opp byrådets politiske rådgivere, slutte med den destruktive og effektivitetsødeleggende bestiller-utfører-modellen som organisasjons-modell i Bergen kommune. Den innebærer masse merarbeid, tap av kompetanse, sterkt redusert effektivitet på grunn av kunstig friksjon i kommunens organisasjon mm. Det er også mye å spare på å kutte ut kostbar bruk av private utførere bl.a. i pleie- og omsorgstjenestene. Med brutto utgifter på mer enn 19 milliarder kr har Bergen kommune åpenbart muligheter til å spare utgifter og få en effektivitetsgevinst på flere hundre millioner kroner, men vi legger forsiktigvis inn bare 150 millioner i 2017, fordi det vil ta tid å få tatt ut hele effekten.

Videre foreslår Rødt at det i tilknytning til valget i 2017 også skal velges bydelsstyrer, med sikte på at de trer i funksjon fra nyttår 2018. Vi avsetter ikke midler i 2017-budsjettet til dette.

Styrket kontrollinnsats hos Kemneren i Bergen vil være en satsing som med stor sikkerhet vil gi betydelig netto inntekt, og vi har grovt anslått denne nettoen til å ligge omkring 20 mill. kroner. Det må antas at det reelle tallet er vesentlig større.

3.8 Bystyrets organer

Bystyrets organer i alt	kr	0
Kutt i godtgjørelse, partistøtte og honorarer	kr	-5.000.000
Økning av kontrollutvalgets budsjett -- økt revisjonsinnsats	kr	2.500.000
Styrking av folkevalgte organers rolle og kontakt med byens befolkning	kr	2 500.000

Rødt foreslår å kutte 5 millioner kroner i møtgodtgjørelse, partistøtte og honorarer til folkevalgte, samt å styrke kontrollutvalgets budsjett med 2,5 millioner kroner. Ingen økning i representasjon. Møtefrekvens i folkevalgte organer må opprettholdes, og deres betydning vesentlig styrkes.

Saldering driftsbudsjett

Sentral saldering	kr	0
Økning kommunenes andel av skatt på alminnelig inntekt	kr	-1.700.000.000
4,6 promille eiendomsskatt, bunnfradrag 2 mill,	kr	30.000.000
7 promille eiendomsskatt på næringseiendommer	Kr	- 82.000.000
Økning i driftsrammer	kr	1.577.094.000
Overføring fra driftsbudsjett til investeringsbudsjett	kr	174.906.000

Dette driftsbudsjettet er stort sett holdt på et høyt aggregeringsnivå, dvs. at det er lite detaljposter og en del store sekkeposter. Fra flere andre partier i bystyret er det framsatt en rekke gode detaljforslag som Rødt støtter. I den grad vi stemmer for dem, har de dekning i disse sekkepostene.

Investeringsbudsjett

Nye, mindre kommunale barnehager, overtatte private barnehager, effekt av økt arealnorm	kr	120.000.000
Investeringer skole inkl. reversering av nedleggelse	kr	100.000.000
Nye svømmebasseng	Kr	90.000.000
Investeringer barnevern (mindre, kommunale institusjoner, jf. driftsbudsjett)	kr	20.000.000
Omsorg Pluss-boliger for yngre fysisk funksjonshemmede	kr	50.000.000
PU-boliger	kr	80.000.000
Boliger som del av ruspolitisk handlingsplan	kr	40.000.000
Kommunale utleieboliger (Inkl. psykiatriboliger og flyktningeboliger)	kr	120.000.000
Satsing på enøk. Jordvarme kommunale bygg. (Nettobeløp, etter effekt av sparte utgifter)	kr	0.000.000
Investeringer i miljøvennlig transportsystem (Sykkelveinett, fremme kollektivtransport mm)	kr	100.000.000
Landstrøm, øvrige miljøinvesteringer for å redusere luftforurensingen mm	kr	50 000 000
Trygge skoleveier	kr	50.000.000
Økte investeringer idrett	kr	50.000.000
Ombygging Sentralbadet til kulturformål	Kr	40 000 000
Kulturhus/bydelshus igangsettes i flere bydeler, først Indre Laksevåg og Fyllingsdalen	kr	80.000.000
Økte investeringer kultur for øvrig	kr	30.000.000
Offentlig toalett Bergen sentrum	kr	<u>4.000.000</u>
	kr	1 094.000.000
Herav dekkes gjennom overføring fra driftsbudsjettet	kr	174.906.000
Dekkes gjennom statlig overtakelse av kommunenes premieavvik	kr	919.094.000

Rødts budsjettopplegg for 2017 er sterkt preget av at kommunen på en rekke områder har opparbeidet et stort etterslep. Budsjettene for 2018-2020 vil ikke bli preget på samme måte av å skulle ta igjen etterslep utover det som ligger i byrådets forslag til økonomiplan. Budsjettene for 2018-2020 vil for øvrig følge det mønsteret som er trukket opp her.

Rødt arbeider på landsbasis for at kommunenes finansielle rammer skal bli sterkt endret i løpet av 2017, ved at en bred mobilisering fra norske kommuner og fylkeskommuner lykkes med å presse fram en statlig dekning av den «premieavviksbomben» på mer enn 30 milliarder kroner som staten selv har ansvar for å ha frambrakt. Vi legger til grunn at kommunene lykkes i dette arbeidet, og at den finansielle situasjonen dermed bringes i samsvar med det som driftsregnskapene fra og med 2003 og til dags dato har gitt inntrykk av. Det vil gi rom til at lån som reelt er brukt til drift, kan anvendes til investeringsformål i stedet.

Det vil være godt rom for å fullføre de prosjektene som vi har lagt inn i investeringsbudsjettet for 2016 og som forutsetter uttellingene de påfølgende årene. Rødt har imidlertid ikke tallmessig grunnlag for å kunne sette opp meningsfulle investeringsbudsjetter på en reell basis for 2018-2020.